

ЕТИЧЕН КОДЕКС ЗА ПОВЕДЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Утвърден със Заповед № 8121з-348 от 25 юли 2014 г. на министъра на вътрешните работи

Обн. ДВ. бр.67 от 12 Август 2014г., изм. ДВ. бр.47 от 21 Юни 2016г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Министерството на вътрешните работи (МВР) е държавна институция, която осъществява дейността си в служба на обществото въз основа на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна.

2. В своята дейност МВР спазва, защитава и уважава правата на човека, като съдейства за утвърждаване на принципите на правовата държава и не допуска дискриминация.

3. В своята ежедневна работа МВР се стреми да въведе утвърдени световни и европейски професионални практики и стандарти и да отговори на очакванията на обществото, на което служи, като се стреми да отразява в максимална степен неговото многообразие.

4. Министерството на вътрешните работи е институция, отворена за всички български граждани, които отговарят на условията за назначаване, посочени в законите и подзаконовите нормативни актове, като не допуска дискриминация при извършването на подбора на кандидатите.

5. Министерството на вътрешните работи отчита особено роля на обучението на държавния служител за утвърждаване на основните ценности на демокрацията, върховенството на закона, спазването на човешките права и етичните стандарти за поведение, като създава подходящи условия за усвояване на професионални знания и умения.

6. Държавните служители в МВР, наричани по-нататък за краткост "държавни служители", са длъжни да познават етичните правила за поведение, като изучаването им се включва в професионалната им подготовка. Правилата на поведение, съдържащи се в този кодекс, са неизменна част от ежедневната дейност на държавните служители съобразно тяхната функционална компетентност.

7. Спазването на етичните правила за поведение е гаранция за законността на действията на държавния служител и защита от неоснователни обвинения.

8. Чрез спазването на правилата на поведение, заложен в Етичния кодекс и приети от всеки държавен служител, се допринася за изграждането и утвърждаването на положителния образ на МВР.

9. Всеки държавен служител, осъществяващ своите професионални задължения в услуга на обществото, допринася за формиране на облика на МВР.

10. За всеки държавен служител е чест и морален дълг да спазва принципите на професионалната етика.

11. Етичните правила в този кодекс са приложими спрямо държавните служители за техните действия и поведение в работно и извънработно време съобразно тяхната подготовка (обща и специална) и нормативно определените им правомощия и се отнасят до:

а) отношенията между държавните служители, гражданското общество и отделните граждани;

б) отношенията между държавния служител и органите на съдебната власт и другите държавни органи и организации;

в) отношенията на държавния служител с всички останали служители в МВР;

г) правата и задълженията на държавния служител.

12. Етичният кодекс има за цел:

- а) да определи етичните стандарти за професионалната дейност на държавния служител;
- б) да развива култура и професионални ценности, основани на принципите на хуманността, законността, демократичността и зачитането правата на човека;
- в) да подпомогне обучението на държавните служители за постигане на професионално етично поведение в тяхната работа;
- г) да подпомогне приобщаването на държавните служители към процеса на изграждане на обща европейска култура;
- д) да повиши общественото доверие към държавните служители;
- е) да възпитава в дух на лоялност към МВР;
- ж) да развива нетърпимост към корупционните прояви.

13. Дейността на държавните служители се осъществява при спазване на следните етични принципи за поведение:

а) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) законност - изпълнение на служебните задължения в съответствие със законите на страната и при зачитане и спазване правата и основните свободи на гражданите, като не се поддава на натиск, заплахи, стимули, преки или косвени влияния независимо от техния източник, повод или причина;

б) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) опазване и защита на човешкия живот - при изпълнение на служебните си задължения следва поведение за защита правото на живот и лична сигурност на гражданите, като защитава и спазва конституционно установения принцип за право на живот на всеки и следва убеждението, че посегателството върху човешкия живот се преследва и наказва като най-тежко престъпление;

в) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) уважение и зачитане достойнството и правата на гражданите - уважава достойнството на всеки човек както при изпълнение на служебните си задължения, така и извън службата и не допуска предпочитание, предубеждение или предразсъдъци въз основа на раса, произход, етническа и политическа принадлежност, пол, религия, образование, убеждения, лично и обществено положение или имуществено състояние;

г) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) лоялност - поведение, насочено към утвърждаване и подобряване на авторитета и доброто име на институцията, изразяващо се в коректно и почтено отношение към колегите и уважение на мнението и личния им живот;

д) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) честност - добросъвестно, прямо и откровено поведение при изпълнение на служебните задължения, което не допуска зависимост или друга обвързаност с външни лица и организации, която би могла да повлияе на изпълнението им;

е) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) почтеност - морално и благоприлично/пристойно поведение, основано на етичните правила за поведение, при вземане на решения или упражняване на правомощия, като не приема материални или нематериални облаги независимо от естеството им, които не му се следват и могат да поставят под съмнение неговата независимост и безпристрастност;

ж) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) безпристрастност - точно, обективно и непредубедено изпълнение на служебните задължения, като създава условия за равнопоставеност между гражданите при упражняване на своите правомощия и избягва поведение, което може да се възприеме като привилегироване, предразположеност или предубеденост;

з) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) политическа неутралност - не членува в политически партии, не осъществява политическа дейност, не изразява политически възгледи, както и не предприема други действия, с които се нарушава политическият неутралитет;

и) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) компетентност - познава и спазва нормативната уредба и вътрешноведомствените актове, регламентиращи изпълнението на служебните задължения, притежава способности и умения за тяхното коректно прилагане;

к) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) отговорност - качество на дейността, обуславящо отчетност на действията при и по повод изпълнение на служебните задължения пред висшестоящите и обществото;

л) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) конфиденциалност - поведение, съобразено с международните принципи за защита на данните и националното законодателство, гарантиращо неприкосновеност на личността и личния живот на гражданите, посредством опазване фактите и/или сведенията, станали известни на служителя при или по повод изпълнение на служебните задължения;

м) (изм. - ДВ, бр. 47 от 2016 г.) недопускане тормоз на работното място - не допуска и не толерира деяния спрямо колеги, с които се причинява физическа и/или психическа болка, заплаха, причиняване на уплах и/или страдание.

14. Държавният служител изпълнява служебните си задължения при спазване на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна.

15. Държавният служител съобразява законността на действията, които възнамерява да предприеме.

16. Стриктното спазване на закона от страна на държавния служител допринася за гарантирането на правата и свободите на гражданите, за авторитета на институциите в Република България, опазването на сигурността и обществения ред, защитата на гражданите и тяхното имущество.

17. По смисъла на този кодекс корупционно поведение е:

а) искане или приемане за себе си или за друго на облага, за да бъде извършено или да не бъде извършено действие по служба;

б) посредничество за получаване от друго на облага, която не му се следва, за да бъде извършено или да не бъде извършено действие по служба;

в) възползване от служебното си положение за получаване за себе си или за друго облага, която не се следва;

г) приемане на обещание за облага, за да бъде извършено или да не бъде извършено действие по служба;

д) приемане на облага или обещание за такава, за да упражни влияние при вземане на решение от друго длъжностно лице във връзка със службата му;

е) други действия, с които се цели получаването на облага и свързани с нарушаване на служебни задължения;

ж) поставяне на държавния служител във финансова или друга зависимост, която би могла да повлияе на изпълнението на служебните му задължения.

Глава втора.

ПРАВИЛА ЗА ЕТИЧНО ПОВЕДЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ СЛУЖИТЕЛ

Раздел I.

Поведение и облик на държавния служител в обществото

18. Държавният служител изпълнява своите задължения в услуга на гражданското общество.

19. Държавният служител пази доброто име на институцията, която представлява.

20. Държавният служител насърчава хората да спазват закона, като дава личен пример с поведението си.

21. Държавният служител се отнася с уважение към всички представители на обществото.

22. При изпълнение на своите професионални задължения държавният служител търси подкрепата на обществеността и съдейства за установяването и поддържането на добри отношения с гражданското общество.

23. Държавният служител, в рамките на нормативно определените му правомощия, съдейства за ефективното сътрудничество с органите на държавна власт, местното

самоуправление и местната администрация, неправителствените организации и други представители на обществеността, като запазва независимост по отношение на професионалните си компетенции.

24. Държавният служител изпълнява стриктно и безпристрастно своите професионални задачи, като носи отговорност за своите действия или бездействия.

25. Държавният служител не злоупотребява с правомощията си, разчитайки, че няма да му бъде наложена санкция в качеството му на орган на властта.

26. Държавният служител изпълнява своите задължения във външен вид, който не уронва престижа на институцията, която представлява.

27. При изпълнение на служебните си задължения държавният служител не трябва да е употребил алкохол и не трябва да бъде под въздействието на наркотично или друго упойващо вещество.

28. Държавният служител независимо от заеманата длъжност в качеството си на участник в пътното движение се подчинява:

а) на нормативно определените правила за движение по пътищата в Република България;

б) на забраната да не управлява моторно превозно средство с концентрация на алкохол в кръвта над 0,5 на хиляда или под въздействието на друго упойващо вещество по време на изпълнение на служебните си задължения, както и в извън установеното работно време или по времето на ползване на отпуск;

в) на разпорежданията на контролните органи относно установяване на управлението на моторно превозно средство след употреба на алкохол или на друго упойващо вещество.

29. Държавният служител независимо от заеманата длъжност се подчинява на забраната за носене и употреба на оръжие и боеприпаси при и след употреба на алкохол или други упойващи вещества и медикаменти.

30. Държавният служител оказва помощ на всяко лице в опасност, като в зависимост от възможностите си съдейства за предотвратяване или пресичане на прояви, нарушаващи обществения ред, защитава от посегателства личността, личната и обществената собственост и защитава гражданите и имуществото им при пожари, бедствия, аварии и извънредни ситуации.

Раздел II.

Отношение към гражданите

31. Държавният служител зачита и спазва правата и основните свободи на всички граждани в съответствие с действащото българско законодателство и международните договори, по които Република България е страна.

32. Държавният служител следва принципа, че всеки обвинен в престъпление се счита за невинен до доказване на противното с влязла в сила присъда.

33. Държавният служител при изпълнение на професионалните си задължения зачита правото на живот на всеки човек и неговото достойнство, като не извършва, провокира или толерира каквото и да било акт на изтезание, нечовешко и унизително отношение или поведение.

34. Държавният служител зачита правото на свобода и сигурност на личността, като ограничава това право само в законоустановените случаи и по законосъобразен начин.

35. Държавният служител зачита правото на личен и семеен живот, неприкосновеността на жилището и тайната на кореспонденцията, като ограничава това право само в законоустановените случаи и по законосъобразен начин.

36. Държавният служител изпълнява своите задачи, като се ръководи от принципите на безпристрастност и недопускане на дискриминация и формира своето вътрешно убеждение само на базата на събраните чрез законоустановени способи факти и данни по конкретния случай.

37. В действията си държавният служител винаги се съобразява с основните човешки

права, между които правото на свобода на мисълта, съвестта, религията, изразяването на мнение, правото на мирни събрания, свободно движение и правото на собственост.

38. Държавният служител уважава отделните граждани и общности, като зачита техните традиции, вярвания и начин на живот, съвместими с правовата държава.

39. Държавният служител не допуска дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

40. Държавният служител зачита правото на справедлив съдебен процес и съдейства за ефективното осъществяване на правото на адвокатска защита.

41. Държавният служител носи отговорност пред държавата, гражданите и техните представители и е обект на независим граждански и институционален контрол.

Раздел III.

Неподкупност и поведение, недопускащо прояви на корупция

42. Държавният служител е неподкупен и не се възползва от правомощията си и служебното си положение с цел лично облагодетелстване или с друга користна цел.

43. Държавен служител, на когото станат известни факти и обстоятелства за възникнал конфликт на интереси, уведомява съответните ръководители.

44. Държавният служител придобива, владее и ползва имущество, без да злоупотребява със служебното си положение.

45. Държавният служител не допуска да бъде поставен във финансова или друга зависимост от отделни лица и организации, които могат да повлияят на изпълнението на служебните му задължения или да нарушат професионалния му подход по определени въпроси.

46. Държавният служител не приема обещания за облага, която не му се следва, за да извърши или да не извърши действие по служба.

47. Държавният служител не приема облага или обещание за такава, за да упражни влияние при вземане на решение от друго длъжностно лице във връзка със службата му.

48. Държавният служител не посредничи за получаване от другото на облага, за да бъде извършено или да не бъде извършено действие по служба.

49. Държавният служител не участва в корупционни прояви.

50. Държавният служител проявява нетърпимост към корупционно поведение.

51. Държавният служител се противопоставя и е длъжен да информира своите началници или съответните органи за всеки акт на корупция, достигнал до неговото знание.

Раздел IV.

Отношения с органите на съдебната власт и други държавни органи и организации

52. Държавният служител съдейства за установяването, поддържането и развитието на ефективно сътрудничество с органите на съдебната власт и други държавни органи и организации.

53. Държавният служител изпълнява процедурите, предвидени от закона, и допринася за събирането на достатъчни и годни доказателства при разследването на престъпления и други правонарушения и при установяване на причините за възникване на пожари, бедствия, аварии и извънредни ситуации.

54. Държавният служител в изпълнение на закона, на основата на равнопоставеност и

взаимно зачитане на професионалната етика, осъществява взаимодействие с други държавни органи и организации.

Раздел V.

Взаимоотношения между държавните служители

55. Държавният служител в качеството си на ръководител зачита достойнството и правата на подчинените му служители и е отговорен за заповедите, които издава, за тяхното изпълнение и последиците от тях.

56. Държавният служител зачита достойнството и правата на ръководителите си и спазва необходимата субординация както в служебни помещения, така и на обществени места.

57. Държавният служител в качеството си на ръководител е пример за професионално, безпристрастно и ефективно изпълнение на служебната дейност.

58. Държавният служител в качеството си на ръководител проявява отговорност към подчинените си, като подпомага професионалното им развитие и насърчава коректното изпълнение на професионалните им задължения посредством даване на съвет, насоки и предприемане на подходящи корективни мерки.

59. Държавният служител в качеството си на ръководител не използва йерархичното си положение за осъществяване на натиск върху подчинени.

60. Държавният служител в качеството си на ръководител предприема адекватни мерки за решаване на проблемите на подчинените му служители, които биха могли да рефлектират върху изпълнението на професионалните им задължения.

61. Държавният служител изпълнява коректно и добросъвестно всички заповеди, съответстващи на закона.

62. Държавният служител не изпълнява заповед, нареждаща му да извърши явно незаконни действия. Ако счита, че дадена заповед или разпореждане е неправомерно, същият следва да посочи основанията си за това пред органа, който я е издал, или, ако е необходимо - пред по-висшестояща инстанция. В случай че заповедта или разпореждането бъдат потвърдени, той има право да поиска писмено нареждане за тяхното изпълнение.

63. Държавен служител в качеството си на орган, който е потвърдил заповед или разпореждане, ангажира собствената си отговорност, ако се установи, че са неправомерни. Ако подозрението за неправомерност е било изтъкнато неоснователно с цел неизпълнение на дадена заповед, може да бъде ангажирана отговорността на съответния служител.

64. Държавният служител дава точен и обективен отчет пред своите ръководители за изпълнението на възложените му задачи.

65. Държавният служител оказва професионална помощ на колегите си при изпълнение на служебните задачи.

66. В отношенията между държавните служители не се допускат никакви форми на дискриминация.

67. В отношенията между държавните служители не се допуска поведение, окачествено като тормоз от психически, физически, сексуален и всякакъв друг характер.

68. Държавният служител не прави изказвания и не отправя призови към колегите си за участие в мероприятия, нарушаващи обществения ред или професионалната дисциплина.

69. Държавен служител, който е станал свидетел на неетично или опасно поведение, на насилие, нехуманно или обидно отношение към което и да е лице от страна на друг държавен служител, предприема действия за прекратяването им и докладва на ръководителя си независимо от положението в йерархията на извършителя на подобни действия.

Раздел VI.

Държавният служител и служебната информация

70. Обработването на лични данни от държавни служители се осъществява съобразно международните принципи за защита на данните и вътрешното законодателство и трябва да бъде ограничено до степен, необходима за изпълнението на законосъобразни специфични цели.

71. Служебната информация, с която разполага държавният служител, не може да бъде използвана с користна цел, нито да бъде разгласявана пред други лица освен по предвидения от закона ред.

72. Държавният служител спазва нормативните изисквания за достъп до информацията, като съблюдава правилата за защита на класифицираната информация и запазва анонимността на лицата.

73. Събирането на информация от страна на държавния служител се подчинява на основните принципи в дейността на МВР.

74. Държавният служител предоставя на обществеността точна и обективна информация за своите действия, без да разгласява класифицирана информация.

75. Държавният служител не разгласява информация извън установения от закона ред, както и не вписва неверни данни в документи, издавани, съхранявани или изисквани за нуждите на МВР.

Глава трета.

ЕТИЧНИ СТАНДАРТИ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ

Раздел I.

Държавният служител и пострадалите

76. Държавният служител осигурява необходимата подкрепа, помощ и информация на пострадалите, като предприема следните действия:

- а) намесва се в тяхна защита, ако присъства на мястото на инцидента или произшествието;
- б) приема ги и ги изслушва във възможно най-кратък срок;
- в) при необходимост им съдейства за получаване на медицинска помощ;
- г) показва, че е на тяхно разположение и им отделя необходимото време;
- д) успокоява ги и ако е необходимо, оказва съдействие за решаване на най-належащите им проблеми, възникнали във връзка с извършеното правонарушение или произшествие;
- е) работи съвестно по конкретния случай и информира пострадалите за неговото развитие;
- ж) при необходимост осигурява защита на личността и собствеността на пострадалите;
- з) насочва ги към съответните социални служби, които биха могли да им помогнат, а при явна необходимост - лично се свързва с тях.

77. В отношенията си с пострадалите от престъпления или произшествия държавният служител:

- а) поставя на първо място опазването и защитата на човешкия живот;
- б) не допуска дискриминация или привилегировано отношение;
- в) не показва лично отношение и взема под внимание желанието им да уведомят своите близки за случилия се с тях инцидент или произшествие;
- г) проявява добронамереност към пострадалите, като не засяга лични въпроси, които нямат пряко отношение към случая.

78. Държавният служител проявява тактичност и деликатност, когато се налага да информира за инцидента близките на пострадали.

79. При вземане на показания от пострадалите държавният служител спазва принципа на конфиденциалност.

Раздел II.

Държавният служител и свидетелите

80. Държавният служител отчита специфичните нужди на свидетелите и се ръководи от правилата за защита и подкрепа по време на разследването, особено в случаите, когато има опасност за свидетелите.

81. В отношенията си със свидетелите държавният служител:

- а) проявява учтивост и осигурява подходяща обстановка за вземане на показания;
- б) се съобразява с психичното състояние на свидетеля (емоции, страх и др.);
- в) се придържа стриктно към правилата за професионална тайна;
- г) се въздържа от всякакви оценки за произхода, социалното положение, съдебното минало или контактите на свидетеля;
- д) вярно записва и предава показанията на свидетеля.

82. Неявяването на свидетел или неговото принудително довеждане не са основание за държавния служител да нарушава нормите в този кодекс.

Раздел III.

Държавният служител и правонарушителите

83. Държавният служител не прикрива доведено до знанието му правонарушение или такова, на което е свидетел, като предприема необходимите действия за неговото предотвратяване, пресичане и разкриване.

84. В отношенията си с правонарушителите държавният служител е безпристрастен и взема под внимание всички факти по случая при констатиране и разследване на правонарушението.

85. В случаи на агресивно поведение от страна на правонарушителя държавният служител полага всички усилия, за да предотврати или пресече възможно най-бързо правонарушението и настъпването на неговите общественоопасни последици.

86. При отношенията си с правонарушителите държавният служител запазва неутрално поведение, като действа по начин, който не подлага под съмнение неговата обективност.

Раздел IV.

Държавният служител и задържаните лица

87. Държавният служител информира незабавно задържаното лице за основанията за неговото задържане и предвидената от закона отговорност.

88. Държавният служител носи отговорност за живота, здравето и спазването на правата на всяко задържано лице.

89. Държавният служител не подлага задържаните лица на изтезание, физическо или психическо насилие, нечовешко или унижително отношение.

90. Държавен служител, който е станал свидетел на насилие от страна на друг държавен служител спрямо задържаното лице, се намесва, за да го спре, и уведомява за това своите ръководители.

91. Държавният служител защитава живота и здравето на всяко задържано лице, като при

необходимост му осигурява възможност за оказване на медицинска помощ.

92. Държавният служител осигурява възможност на задържаното лице да упражни правото си на защита.

Раздел V. Употреба на сила

93. Държавният служител зачита правото на живот на всеки човек, като използва физическа сила, помощни средства или оръжие само в предвидените от закона случаи и предели.

94. Държавният служител прекратява употребата на физическа сила, помощни средства и оръжие незабавно след постигането на законната ѝ цел.

95. Държавният служител оказва помощ на лицата, спрямо които е употребена физическа сила, помощни средства или оръжие, веднага след отпадане на основанието за прилагането им и са постигнати целите за тяхната употреба.

96. Заплахата с оръжие извън методите, определени от професионалните правила за намеса, представлява поведение на държавния служител, противоречащо на принципите на професионалната етика.

Глава четвърта. ПРАВА НА ДЪРЖАВНИЯ СЛУЖИТЕЛ

97. Държавният служител има граждански и политически права, произтичащи от нормите на Конституцията на Република България и действащото законодателство. Ограничения на правата могат да бъдат въведени със закон.

98. Държавният служител има правото да се сдружава и да членува в синдикални организации, да получава достойно възнаграждение, допълнително социално осигуряване, специални здравни услуги, психологическа помощ и мерки, свързани с неговата сигурност, отчитащи спецификата на работа.

99. Държавният служител има правото на работна среда, позволяваща пълна изява на неговите способности, свободна от всякаква форма на насилие и дискриминация.

100. Държавният служител има право на пълно, обективно и всестранно разследване в рамките на дисциплинарно производство и проверка.

101. Държавният служител има право на защита и подкрепа от всички държавни институции в случаите, когато е бил обект на необосновани обвинения.

102. Държавният служител е защитен от закона при правомерна употреба на физическа сила, помощни средства или оръжие.

103. Държавният служител при изпълнение на своите служебни задължения е неприкосновен, като се ползва от особената закрила на закона при противоправни посегателства спрямо него.

104. Държавният служител не може да бъде санкциониран поради факта, че е докладвал за случай на нарушение на професионалната етика, освен ако докладването се окаже злонамерено.

Извадка от Неофициален раздел бр. 67 от 12.08.2014 г. на ДВ